

УДК [81'37+81'38]821.161.2

ЮЛІЯ БРАЇЛКО

(Полтава)

«І В НЕБЕСАХ Я БАЧУ БОГА І БОЖЕ СЛОВО НА ЗЕМЛІ». СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ФУНКЦІЇ ХРИСТИЯНСЬКОЇ ЛЕКСИКИ В ПОЕЗІЇ ІВАНА СВІТЛИЧНОГО

Ключові слова: поетичне мовлення, християнська лексика, онім, семантика, сема.

Іван Олексійович Світличний (1929–1992) є знаковою постаттю в українському шістдесятництві, він, за влучними словами Михайлини Коцюбинської, «відбувся як «голос духу» своєї доби, її жертва, її сумління» [3, с. 32]. Творчість цього учасника дисидентського руху почала об'єктивно поцінюватись в Україні тільки з останнього десятиріччя ХХ ст., яке «...ввійде в історію української літературної мови й тим, що повернуло в національну мову мовотворчість репресованих, заборонених, емігрованих і забутих письменників, політиків, вчених, діячів культури і релігії...» [1, с. 16].

За життя І. Світличного було опубліковано лише дві його збірки – «Гратовані сонети» (1977) та «Серце для куль і для рим» (1990), причому до першої з них читачі материкової України доступу не мали: вона вийшла друком у Мюнхені. У роки незалежності (і по смерті поета) побачило світ найповніше видання його творів «У мене – тільки слово» (Харків, 1994).

Художній доробок письменника вивчався такими літературознавцями, як І. Бажинов, Ю. Барабаш, Л. Біловус, І. Дзюба, І. Добрянська, О. Зинкевич, Р. Іванченко, І. Качуровський, Г. Костюк, М. Коцюбинська, І. Кошелівець, О. Мишанич, О. Неживий, Б. Олександрів, Ф. Пустова, Г. Сивокінь, Е. Соловей, А. Ткаченко тощо. Водночас мовний аналіз його творів перебуває на маргінесі наукових досліджень. Відомі поодинокі лінгвістичні розвідки, присвячені лексико-фразеологічним засобам експресивності лірики І. Світличного (Е.Д. Гоца), знаковості як ознаці культури мови письменника (В.Ф. Півень). Різні аспекти його художнього мовлення аналізувалися в контексті творчості інших поетів-шістдесятників (О.Б. Тимочко, Ю.І. Браїлко).

Тож метою статті є семантико-стилістичне дослідження поетичного мовлення Івана Світличного, зокрема виражальних можливостей християнської лексики.

Одні із ключових образів поезії Світличного – Бог, душа, рай, лексичними маркерами яких є слова *Бог, Господь, Творець, душа, рай*.

Оніми, що позначають першу особу Святої Трійці, актуалізують у художньому тексті різнопланові семи. Окремі з них чітко вказують на розмежування понять людина й Бог. Це передусім сема 'висота' як неодмінна ознака головної для християнина духовної сутності («*Вщухає суєтна тривога. / І в небесах я бачу Бога / І Боже слово на землі*» [3, с. 140] (пор. актуалізацію цієї ж семи у відтеонімній

лексемі: «*На висотах, / На рівні **Божих** партитур!*» [3, с. 141]), також 'володар', 'керівник', 'наставник', 'покровитель' («*Він син гармонії, Митуса, / Підвладний **Богові** і музам...*» [3, с. 176]; «*А добрих **Бог** определив / У рай*» [3, с. 168]; «*Коли спадає ніч глибока / І завмирає воля й чин, / **Бог** людям шле свого пророка*» [3, с. 176]). Актуальною для лірики Івана Світличного є й сема 'творець', наявна у внутрішній формі тотожного власного імені, а також у фонових знаннях лексеми *Бог*: «*Як добре, що, провівши обрій, / **Бог** небо й землю розділив, / На небі зорі запалив, / А на землі, щоб люди добрі / Не гибли, живність розселив*» [3, с. 168]. Проте вона не є маркером, що відмежовує божественну постать під людини. Це досягається за рахунок інших художніх засобів, наприклад епітета *всеможний*, у якому реалізується сема 'всесильність' («*...Тобі згадають міф про глину / В руках всемогного **Творця***» [3, с. 169]). І навпаки, завдяки порівнянню *мов гончар* досягається часткове зближення понять Бог – людина: «*В Руках **Творця** всі люди – глина, / А він із глини, мов гончар, / шедеври ліпить*» [3, с. 168].

Тобто, інші семи, наявні в назвах першої особи Святої Трійці, властиві й номінаціям людських істот. Це зумовлюється самим християнським віровченням, за яким Бог створив людину за образом і подобою своєю. Тож у ліриці митця аналізовані теоніми актуалізують різні антропоморфні семи: «*А поміж нами ліг облогом / Забутий сферами і **Богом** / Облуплений тюремний мур*» [3, с. 141]; «*Із **Богом** в піжмурки не грай*» [3, с. 167].

Окрім того, Іван Світличний часто свідомо зближує образи людини й Бога, причому робить це не за рахунок надання лексемі *людина* високих емоційно-оцінних конотацій, а за рахунок «зниження» конотативного забарвлення оніма *Бог* і його синонімів, як-от: «*Я все, що ниспослав **Господь** / (Та Льоля), все на стіл виймаю*» [3, с. 157]. Подібна семантична трансформація спостерігається й у випадку зіставлення референта теоніма з референтом назви іншого міфологічного персонажа, яку українське світобачення давно вже позначило пейоративною оцінкою: «*Кому поскаржимося? На кого? / На **чорта** лисого? На **Бога**?» [3, с. 145].*

Дещо інакший антропоморфізм лексеми *Бог* чи її синонімів спостерігається у випадках, коли вони вживаються в метафоричних або метаморфічних сполучках, що позначають конкретну людину. Тоді разом з «олюдненням» референта в семантичній структурі власної назви частково актуалізуються й компоненти, які вказують на всесильність, винятковість тощо – риси, властиві надприродній істоті. Наприклад: «*Ганьба і глупота, / Якщо ти, лицедій, дозволив, / Щоб найневинніший з мозолів / Тобі сам бог Шекспір топтав*» [3, с. 172]; «*...Коли ти бачиш суцї й сутні / Закон, гарантію і лад, / Людей і землю – крупним планом, / Себе самого – **богом**, паном, – Чи схочеш, вивищений, ти / Покинути свою орбіту / І з-понад суєтного світу / У лоно буднів перейти?» [3, с. 163]; «*Хто ти – смертний? **Бог**?» [3, с. 197].**

Поетично інтерпретуючи християнське бачення людини як творіння Божого за допомогою образного встановлення її різнобічних зв'язків із вищим еством (ієрархічних, подібних чи тотожних), Іван Світличний активно використовує й похідні від теонімів експресеми. Стаючи головним указанням на ірреальну особу, у процесі художнього осмислення вони обов'язково зберігають

своє аксіологічне позитивне значення, тоді як образи людини можуть (хоча й не обов'язково) зазнавати більш чи менш суттєвих конотативних трансформацій. Наприклад: «*Параша. Грати. Стіни голі. / І сам ти – **Божий** перст*» [3, с. 139]; «*Одягни їх у себе самих – і нехай вони / Бачать **Божє** ество і пречистий свій вид*» [3, с. 161]; «*Тіло! Не зганьби мене, / Майся – ти ж це можеш – / Гонорово, щоби я / Не втратив образ **Божий***» [3, с. 147].

Узагалі, всі вживання відтеонімного прикметника *Божий* у поетичній мові Івана Світличного позначені збереженням його позитивно-оцінних конотацій («*Я вірю в риму, / У силу слова незбориму, / В талан-натхнення, в **Божий** дар*» [3, с. 176]; «*Хай він, **Божий** дар, / Шедевр із тебе, з глини, зліпить*» [3, с. 168–169]; «*Була весна. Була відлига. / І – Божя благодать була*» [3, с. 179]; «*Тільки без'язиким / То **Божий** дар, а можновладцям – виклик*» [3, с. 192]; «*Доля – не прокляття і не милість **Божя***» [3, с. 197]), за небагатьма винятками: «*От-от впаде з небесних сфер, / Мов кара **Божя**, він (орел – Ю. Б.), готовий / Роздерти жертву*» [3, с. 180]; «*Доля скрутила? Меч Дамоклів? Чи **Божий** перст?*» [3, с. 210].

Ще один художній засіб уведення теоніма *Бог* до контексту – індивідуально-авторський перифраз: «*Вожді, і фіурери, і дуче, / І ветхі деньми королі, / І кормчі людства, вчителі / Всеможні, мудрі, всевидючі / (Повпреди **Бога** на землі!), / По душах потоптом ідучи, / Мільйони чавлять і чавучать*» [3, с. 189].

Глибоке значення понять *Бог*, *душа*, *гріх*, що корениться в надрах національної свідомості, стало основою утворення багатьох фразеологічних сполук, до складу яких уходять відповідні номінації та похідні від них. Чимала кількість таких виразів фіксується й у поетичній мові Івана Світличного, наприклад: «*І, як теля слухняне, дві корови / Здоровий глузд – дай **Бог** здоров'я! – ссе*» [3, с. 216]; «*А в мене Лада – дай **Бог** іншим!*» [3, с. 162]; «*Божє збав / святинню жебрати!*» [3, с. 171]; «*Гришний, каюся, не люблю / Ні за цапову душу вмирати*» [3, с. 208]; «*Відколи світ стоїть, відколи / Над **Божим** світом влада є, / Дарма ніхто не віддає*» [3, с. 186]; «*Щоб жити, / Не **гріх** і сизокрилим послужити*» [3, с. 216]. Теоніми втрачають лексичне значення й тоді, коли набувають вигукowego характеру, виступаючи своєрідним мовним штампом, виразником певного почуття, емоції чи волевиявлення, наприклад: «*...о **Божє** мій! Скільки тих «недо»!*» [3, с. 160]; «*Їй-Богу, класну дам заварку...*» [3, с. 205]; «*Та ні ж бо, ні! Їй-Богу, ні!*» [3, с. 162]; «*Я, звичайно, верблюд. Я, звичайно, двогорбий. / Та, їй-Богу, я сам тих горбів не хотів*» [3, с. 205]; «*Шлях – тернистий? Добре! Хрест? І – слава **Богу!***» [3, с. 199]; «*Розкурликалися, **Господи** прости!*» [3, с. 202].

Традиційна ж для теонімів в українській поезії функція адресата звертання в художньому мовленні Івана Світличного фактично не використовується, за поодинокими випадками: «*Мить прекрасна, **Божє***» [3, с. 197]; «*Та, **Господи**, не доведи – з розпуки, з відчаю, зі страху – Покласти честь свою на плаху! Вже краще голову клади*» [3, с. 144].

На відміну від назв першої особи Святої Трійці, лексеми, що позначають другу особу, вживаються в поезії Івана Світличного винятково з негативним забарвленням. Тобто, морально-етична категорія добра, традиційно уособлена в образі Ісуса Христа, поступається місцем протилежним асоціаціям, як-от: «*Перуни,*

мавки, світовиди, / Дажбоги, виганьблені бидлом, / Під диктатурою **Христа**, – / Встають воскреслі, рвуть вериги / Тисячолітньої кормиги» [3, с. 159]. Ця тенденція спостерігається й у випадку вживання відповідного теоніма в переносному значенні. Так, зокрема, експлікується в тексті заголовок-іронія «Месії»: «Нема їм іншої пасії, / Як рятувати світ. **Месії!**» [3, с. 167]; «Ні писнути, ані дихнути / Від патентованих **месій**» [3, с. 168].

Інший ключовий образ лірики І. Світличного – душа, у якому поєднались опозиція сакральний – профанний. У художньому мовленні митця відповідна лексема реалізується насамперед зі значенням «внутрішній психічний світ людини, з її настроями, переживаннями та почуттями», що загалом є характерним для української поезії. При цьому вона може позначати як суб'єкта дії, так і об'єкта. Виступаючи у першій функції, часто набуває зниженої аксіологічної характеристики, оскільки її ірреальний денотат виконує дії, властиві денотату реальному – людині або навіть тварині: «Щодень Божий вчиняє **душа** самогубство» [3, с. 203]; «**Душа** до вічності п'ялася, / І серце билось в унісон із правдою» [3, с. 146]; «На скором ласа, / **Душа** наїлася, напилася. / І... рохкає» [3, с. 146]. В інших випадках лексема душа актуалізує периферійні семи 'тепло', 'світло', тим самим посилюючи свої позитивні емоційно-оцінні конотації: «Стою в скорботний час / І правлю під склепінням неба, / Як син по батькові, молебень / **Душі**, зігрітої од Вас, / наш добротворче» [3, с. 157]; «І до Тебе, як соняхи, тягнуться голови, / Незадублені **душі**, незатерплі серця» [3, с. 161]. Завдяки метафоризації цей образ може набувати й інших характеристик, властивих об'єктам матеріального світу: «Свіча горіла. І горіла / **Душа**. І промінь їх не гас. І оморорою лилася / **Душі** прекрасної офіра» [3, с. 157]; «**Душа** безбратня тужно плаче» [3, с. 158].

Цікаво, що руйнівними для сакрального денотата номена душа стають фактично всі дії, об'єктом яких вона виступає в поезії Івана Світличного: «**Душа** розпластана на пласі, / **Душа** зневажена й **душа** / В сліпучім золоті пошан – / Ще не пропаща» [3, с. 163]; «О **душе!** Хто тебе обставив / Презумпціями злих обставин?» [3, с. 163]; «Де є у світі суд, що б правив / З тобою, **душе**, гру без правил, / Як поза грою ти сама?» [3, с. 163]; «**Душу** гвалтом рвуть на шмаття / Самопокаяні прокляття, / Самопрокльонні каяття» [3, с. 164]; «Та тільки не воскресне впала / **Душа**: ти в неї наплювала. / А інші звикли й теж плюють» [3, с. 164]; «Камікадзе **душі** окуповують **душу**...» [3, с. 203]; «А як в **душу** мені – чоботиська брудні, / Доки можна?» [3, с. 208]; «Тільки чом я радити мушу, / Що колись за ті звивинигнули хребти, / А тепер – тільки **душу?** / Тільки **душу**...» [3, с. 209]; «Дуло чорніє в **душу**, клацнув, мов крук, курок...» [3, с. 223].

Особливу експресивність, спричинену передусім ефектом несподіваності, виявляє лексема душа у складі такої стилістичної фігури, як оксюморон: «Ми тихенькі, тихенькі, / Ми шепіт трави – / Подзвін! / Се по племені яничар, / Бездушних вірах, / По **безвірних душах**» [3, с. 213]. При цьому складність, внутрішня суперечність аналізованого образу підсилюється ще одним, «дзеркальним», оксюмороном – *бездушні віри*.

Реалізація семантико-стилістичного потенціалу онімів *рай* та *Едем* у ліриці Івана Світличного є наслідком ґрунтового художнього осмислення їхньої

надзвичайно багатой культурної інформації, що становить собою складну систему теологічних трактувань, апокрифічних та народно-міфологічних уявлень, літературних інтерпретацій тощо. І поетичне світобачення поета свідчить про розгорнутий синтез міфотопонімних поняттєвих нюансів, на які накладається власне авторське моделювання картини світу. Зокрема митець суттєво переосмислює навіть не біблійні, а апокрифічні міфи, створюючи неможливі з точки зору християнства ситуації наявності грішників чи навіть гарему в раю: «*Левне, що прагнув би бути парадним: / Свято ж – а був би, як грішник в раю, безпорадним*» [3, с. 160]; «*Розперезались Асмодеї, / В Едемі розвели гарем, / У храмах – корчми та бурдеї*» [3, с. 186].

Художні освоєння цих міфонімів найчастіше полягають в осмисленні чи переосмисленні їхніх суто топонімних характеристик. Не є винятком і поезія Івана Світличного. Так, власна назва *рай* разом з іншим сакральним топонімом *пекло* виявляє нову макротопонімну ознаку при зіставленні свого референта з усім світом: «*Світ – не **пекло** й не **рай**, – / Ширпотреб / У болотній мокрозі*» [3, с. 212]. Водночас письменник уникає традиційного для Святого Письма та апокрифів опису лексеми *рай* за 3 лініями: «*Рай як сад; Рай як місто; Рай як небеса*» [2, с. 454].

У семантичній структурі лексеми *рай* та її синоніма *Едем* може набувати ядерної позиції периферійний значеннєвий елемент 'кінцева точка руху'. Інтерпретація лексичних одиниць у такому ракурсі стає певним указанням на реальність, достовірність об'єктів, що вони позначають, наприклад: «*За **рай** життям платити треба! / Без здачі. Потім, з ласки неба, / Тебе – можливо – пустять в **рай***» [3, с. 167]; «*Хіба не можна без Вандеї? / Щоб трупом слався шлях в **Едем**? / У **рай**, як на Голгофу, йдем*» [3, с. 186]; «*На моїм горбу / не в'їдуть в **рай***» [3, с. 190]; «*Та хотів самочинно / Контрабандою в **рай** прошмигнуть на дурняк*» [3, с. 204]; «*Ви краще розпрягайте, хлопці, коні / Та пішака шмаляйте в свій **едем***» [3, с. 190].

У художніх текстах Івана Світличного наявні й приклади поетичного переосмислення емоційно-оцінних конотативних значень, на які багата лексема *рай*. Так, її семантика може проектуватися на становище чи дії певної людської спільноти, висуваючи на перший план пейоративні семи, чому сприяють відповідні епітети або інше контекстуальне оточення, наприклад: «*Хай груди – іконостасом, хай килим під ноги стелять, / Я не ступлю й півкроку у ваш мародерний **рай***» [3, с. 222]; «*Самогонного щастя не треба мені! / Самочинного **раю** не хочу!*» [3, с. 208–209]; «***Раю** із сліз і крові / Нам не треба*» [3, с. 210].

Серед інших стилістичних засобів інтерпретації міфотопоніма *рай* заслуговує на увагу випадок функціонування його у складі евфемізму, яким замінюється слово *вмирати*, наприклад: «*Пищать піддослідні кролі / В передчутті святого **раю**, / А дослідам немає краю!*» [3, с. 189].

Важливою для українського поета-дисидента є також культурна інформація, накопичена іншим міфотопонімом – *пекло* – у процесі світового літературного вжитку. Зокрема, він реалізується алюзивно, разом з іншими компонентами цього стилістичного прийому відсилаючи читача до «Божественної комедії» А. Данте, як-от: «*Стою, ніби Дант у **пеклі**, / стою – непорушна скеля*» [3, с. 222].

Цей же онім, використовуючись в індивідуально-авторських метаморфозах, засвідчує здатність до позначення далекого за змістом абстрактного поняття (пекло – спокій): «*Десь для Плужників і Кулішів – / Пеклом стане їм спокій вічний, / Як для жертвенної душі / Копійчаної жаль вам свічки*» [3, с. 211].

З-поміж інших одиниць християнської лексики, що виявляють помітний експресивний потенціал у творчості Івана Світличного, виділимо бібліїзм *Голгофа*. У першу чергу в його поезії простежується аналогія з релігійним міфом про Ісуса Христа – невідворотність, визначеність долі: «*Круту їм долю Бог по-слав: / Мов на Голгофу, мов на вістрі, / Крізь гвалт ганьби, крізь глум ослав / Ідуть – княгині, йдуть – пречисті, / Ідуть...*» [3, с. 160]; «*Шлях – крутий, грудастий, та – не на Голгофу...*» [3, с. 197]. Трансформація біблійної символіки від узагальнення до конкретизації образу відбувається при введенні лексеми *Голгофа* до індивідуально-авторських метафор, виражених генітивними конструкціями, наприклад: «*Невже навіжені ми, / Що в чаду словоблудства і самообмов / Убиваєм в собі ненароджених геніїв, / На Голгофі цинізму гвалтуєм любов?*» [3, с. 202]; «*Трудний він і тернистий, шлях на Голгофу слави*» [3, с. 220].

Важливою для створення художньої образності стає біблійна інформація й інших онімів, як-от: «*Як покайнна Магдаліна, / Сам виверни гниле нутро, / Сам випечи на нім тавро, / Щоб до десятого коліна / Пекло, сам душу за ребро / На гак, щоб каялась, розтлінна...*» [3, с. 152]; «*І добре, що не всує / Адамові (нехай царствує) / Бог Єву витворив з ребра*» [3, с. 168]; «*Я грішний, / Як з раю вигнаний Адам*» [3, с. 162].

Також власні назви-бібліїзми й навіть похідні від них функціонують у поезії Івана Світличного як символи, утілюючи поняття зради, підступності, катування, жорстокості, що узагальнено характеризують життя людини в радянському суспільстві, а насамперед життя дисидента, як у випадку з Іваном Світличним і багатьма іншими митцями. Наприклад: «*Вам, хто в снігу-морози / Дохли, мов сонні мухи, / Зронять солоні сльози / Юди, тюхи-матюхи*» [3, с. 221]; «*А Хохландія: скопом живі / Й мертві, падли, апостоли, юди*» [3, с. 211]; «*Ті, хто тоді горюю / Вистояв за Пілатів, / Вибившись у Герої, / Вас, не лауреатів, / Виставлять – самі! – в кіоти, / В святці, в канон, в реєстри*» [3, с. 221]; «*Щодня конвоєм на криваву / Безлюдну, юдину розправу / Іде мужича правда-мста*» [3, с. 156]. Із символічним значенням такі власні назви використовуються й у індивідуально-авторських метафорах, як-от: «*Немає в грішника розкаьянь: / Осінній вітер – хитрий Каїн – / У лісі шастає, мов лис*» [3, с. 182].

Частотними одиницями християнської лексики є в ліриці І. Світличного також слова *гріх* і *Великдень*. Перше реалізується в традиційних значеннях, як-от: «*Умій суддю свого жаліти, / Тяжкі гріху йому простити*» [3, с. 143]; «*Всі ждуть... початку чи кінця? / Відпущення гріхів чи страти?*» [3, с. 146]; «*Наш гріх судитимуть віки / за беріїв, за Соловки, / За чорні, зганьблені, злочинні / Перегвалтовані роки...*» [3, с. 147–148]; «*Богове спрагнуть послуху й офіри, / Їм світ – не світ, а кара, гріх, табу*» [3, с. 190]; «*Чи гріх то смертний, як / Півслова скособочиться / Чи рима – навкосяк?*» [3, с. 206]; «*Він вергав кари за умовний гріх / на безумовні голови соратні*» [3, с. 215]. З іншою метою поет використовує геортонім *Ве-*

ликдень – як засіб порівняння або характеристики ліричного об'єкта/об'єктів, і важливою при цьому стає не вся культурна інформація імені, а лише її частина, зосереджена в понятті «велике свято». Наприклад: «Тільки й свята того – пошта, та чому, чому / Не доходять ненаписані листи? / Ми чекаєм їх, як Бога, як **Великодн**я, / Тільки хто їм білий світ занастив?» [3, с. 201]; «Будні – високосні. Кожен день – **Великдень**» [3, с. 198]; «Ти всім, чим лиш могла, була мені: / Була **Великоднем** і буднем, / Гарантом «будем-перебудем», / Була росиною на камені / І каменем – твердим корундом» [3, с. 152].

Про важливе значення християнського лексикону для творчості Івана Світличного свідчать й індивідуально-авторські оказіональні похідні від них («Крутий режим **Великопосту**: / Ані скоромного в уста, / Ні скверни з уст» [3, с. 167]; «... І Ти, і Я, і ми з Тобою / Перекантовані обоє / На статус **одно-сатани**» [3, с. 154]), і те, що такі лексеми можуть ставати домінантами образних засобів вірша/циклу віршів унаслідок утворення за їхньою допомогою заголовків («**Великий піст**», «**Чернець**», «**Месії**», «**Молитва посполитих**», «**Сонет безбожності**», «**Безбожні сонети**»).

Дослідження функціонування християнської лексики в ліриці Івана Світличного підтверджує великий вплив християнського віровчення і, зокрема, конфесійного стилю на його творчість. Світоглядна позиція митця передбачає не стільки подальшу сакралізацію відповідних слів, що має свій вияв у композиції творів, ідейному змісті, системі образних засобів, скільки надання їм так званої «профанності». У будь-якому випадку християнські лексеми в поетичному мовленні Івана Світличного входять до системи ключових слів художнього тексту і стають потужним засобом утілення мистецької концепції відображення дійсності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мацько Л. Українська мова в кінці ХХ ст. (Зміни в лексиці) / Л. Мацько // Дивослово. – 2000. – № 4. – С. 15–20.
2. Мифологический словарь / гл. ред. Е.М. Мелетинский. – М. : Сов. энциклопедия, 1990. – 672 с.
3. Світличний І. О. З живучого племені Дон Кіхотів // І. О. Світличний, Н. О. Світлична ; упор. М. Х. Коцюбинської, О. І. Неживого ; передм. та прим. М. Х. Коцюбинської. – К. : Грамота, 2008. – 816 с.

ЮЛИЯ БРАЙЛКО

«И В НЕБЕСАХ Я ВИЖУ БОГА И БОЖЬЕ СЛОВО НА ЗЕМЛЕ». СЕМАНТИКО-СТИЛИСТИЧЕСКИЕ ФУНКЦИИ ХРИСТИАНСКОЙ ЛЕКСИКИ В ПОЭЗИИ ИВАНА СВЕТЛИЧНОГО

В статье проанализирован стилистический и смысловый потенциал христианской лексики в поэтической речи украинского писателя-диссидента Ивана Светличного. Исследована важная роль таких слов в создании творческой концепции описания действительности. Особенное внимание уделено тем ключевым образам лирики И. Светличного, лексическими маркерами которых – существительные Бог, Господь, Творец, душа, рай.

Ключевые слова: поэтическая речь, христианская лексика, оним, семантика, сема.

YULIA BRAILKO

«AND IN THE HEAVEN I SEE GOD AND GOD'S WORD ON THE EARTH». SEMANTIC STYLISTIC FUNCTIONS OF THE CHRISTIAN VOCABULARY IN THE POETRY OF IVAN SVITLYCHNYI

In the article stylistic and sensible potential of the Christian vocabulary is analysed in the poetic speech of the Ukrainian writer-dissident Ivan Svitlychnyi. It is investigated the important role of such words in the creative conception construction of the reality interpretation. The special attention is paid to those key images of I. Svitlychnyi's poetry, the lexical markers of which are the nouns God, Lord, Creator, soul, paradise.

Key words: *poetic speech, Christian vocabulary, onym, semantics, seme.*

Одержано 5.05.2014 р.